

Quản lý hoạt động tư vấn học đường ở các trường trung học cơ sở thị xã Ninh Hòa, tỉnh Khánh Hòa

Châu Đình Hùng Sơn*

* Phó Trưởng phòng GD&ĐT, thị xã Ninh Hòa, tỉnh Khánh Hòa

Received: 12/4/2023; Accepted: 18/4/2023; Published: 8/5/2023

Abstract: School counseling is an educational profession in schools that is mainly based on the relationship and interaction between students and the school environment, promoting activities for the purpose of minimizing adverse impacts, hinder the success of students. The task of school counseling activities is to interact directly or indirectly to help students develop harmoniously both physically and mentally.

Keywords: Manage, school counseling, Middle School.

1. Đặt vấn đề

Tư vấn học đường (TVHĐ) là một tiến trình của các cán bộ, các nhà tư vấn giúp đỡ HS tự tìm hiểu mình về đặc điểm tính cách, hành vi và những năng lực tiềm ẩn. Qua đó giúp các em chọn cách giải quyết tối ưu nhất những vấn đề khó khăn gặp phải trong các mối quan hệ và trong cuộc sống, góp phần thực hiện nhiệm vụ giáo dục HS trong nhà trường thông qua mối quan hệ giữa ba môi trường giáo dục: gia đình, nhà trường và xã hội. Hoạt động TVHĐ hướng vào việc tư vấn cho Ban giám hiệu nhà trường về định hướng các hoạt động giáo dục trong nhà trường thông qua việc cung cấp những thông tin khảo sát thực trạng, những kết quả thu được từ các nghiên cứu tại các trường. Đồng thời tư vấn cho giáo viên trong việc phối hợp với phụ huynh HS và các lực lượng khác để tiến hành các hoạt động phòng ngừa, phát hiện sớm hoặc can thiệp chuyên sâu cho HS. Các hoạt động hỗ trợ tâm lý góp phần tạo tiếng nói chung, kết nối nguồn lực của toàn trường trong định hướng giáo dục HS.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Những vấn đề lý luận cơ bản về quản lý hoạt động tư vấn học đường ở trường Trung học cơ sở

Quản lý hoạt động TVHĐ trong các trường học nói chung và trường Trung học cơ sở nói riêng là sự tác động của lãnh đạo nhà trường bằng các chủ trương, chương trình, kế hoạch, quy chế... đến đội ngũ làm công tác TVHĐ, giáo viên, nhân viên, HS, cha mẹ HS... nhằm thực hiện có hiệu quả công tác TVHĐ. Quản lý hoạt động TVHĐ ở trường Trung học cơ sở bao gồm các nội dung sau:

2.1.1. Lập kế hoạch hoạt động TVHĐ

Để việc xây dựng kế hoạch TVHĐ được tốt, nhà

quản lý phải dựa trên cơ sở tình hình cụ thể HS, của đội ngũ giáo viên, của hoàn cảnh và điều kiện nhà trường trong năm học để định ra nội dung, yêu cầu, biện pháp cho thích hợp. Do đó Hiệu trưởng nhà trường phải nắm chắc các văn bản cấp trên, của địa phương về công tác TVHĐ. Mặt khác phải đánh giá được tình hình đội ngũ cán bộ, giáo viên, nhân viên làm công tác TVHĐ và tình hình cơ sở vật chất trong nhà trường để đáp ứng nhu cầu của công tác TVHĐ. Căn cứ vào kế hoạch năm học, nhà trường cụ thể hóa kế hoạch hoạt động TVHĐ theo từng tuần, từng tháng, từng học kỳ phù hợp với điều kiện cơ sở vật chất, đội ngũ và đối tượng HS của từng khối lớp để đảm bảo cho sự phát triển nhân cách của HS một cách tốt nhất. Trong quá trình xây dựng kế hoạch hoạt động TVHĐ không để xảy ra sự chồng chéo với kế hoạch của các bộ phận khác trong nhà trường. Đồng thời phải có sự đan xen với kế hoạch dạy và học; kế hoạch hoạt động giáo dục hướng nghiệp, ngoài giờ lên lớp, kế hoạch dạy nghề phổ thông, các buổi sinh hoạt đầu tuần, sinh hoạt 15 phút đầu giờ, sinh hoạt cuối tuần...

2.1.2. Tổ chức thực hiện hoạt động TVHĐ

Ở trường Trung học cơ sở hoạt động TVHĐ thường được giao cho Tổ tư vấn hay Tổ tham vấn, tổ này chịu trách nhiệm chính dưới sự chỉ đạo trực tiếp của Hiệu trưởng hoặc Phó Hiệu trưởng được phân công. Tổ tư vấn hay tham vấn có một tổ trưởng (Tư vấn viên hay lãnh đạo hoặc giáo viên có kỹ năng và hiểu biết về công tác TVHĐ) và các thành viên là Bí thư (Phó Bí thư) Đoàn thanh niên, một số giáo viên có kinh nghiệm, giám thị và một số phụ huynh... Tổ tư vấn hay tham vấn được nhà trường phân công nhiệm vụ: (1) Xây dựng quy chế hoạt động của tổ, kế hoạch

chương trình hoạt động của tổ theo tuần, tháng, học kỳ và năm học; (2) Chịu trách nhiệm tổ chức các hoạt động tư vấn cho cá nhân HS hay một nhóm HS đồng thời tổ chức những buổi sinh hoạt chuyên đề với quy mô cấp trường; (3) Sau từng hoạt động tổ trưởng tư vấn phải báo cáo với Hiệu trưởng hoặc Phó Hiệu trưởng được phân công, giúp cấp trên kiểm tra, đánh giá được chất lượng, hiệu quả của hoạt động, qua đó rút kinh nghiệm trong việc tổ chức hoạt động TVHĐ ở nhà trường..

2.1.3. Chỉ đạo thực hiện hoạt động TVHĐ

Chỉ đạo là chức năng mang tính tác nghiệp, qua đó nhà quản lý sử dụng quyền lực của mình trong quản lý để tác động đến các đối tượng mình quản lý nhằm duy trì các mối quan hệ trong tổ chức, đảm bảo cho hệ thống hoạt động và đạt được mục tiêu đề ra. Công tác chỉ đạo, bắt đầu từ khi lập kế hoạch đến xuyên suốt quá trình hoạt động quản lý. Đối với công tác TVHĐ trong nhà trường thì Hiệu trưởng là người chỉ đạo tất cả các lực lượng tham gia vào hoạt động TVHĐ, các công việc cụ thể bao gồm: (1) Quản lý tổ TVHĐ; Quản lý cán bộ giáo viên, nhân viên và phụ huynh HS trong việc tổ chức hoạt động TVHĐ; (2) Quản lý HS trong hoạt động TVHĐ; (3) Quản lý các điều kiện cơ sở vật chất, thiết bị phục vụ cho hoạt động TVHĐ; (4) Quản lý sự phối hợp giữa nhà trường và các tổ chức trong và ngoài nhà trường trong tổ chức hoạt động TVHĐ; (5) Quản lý sự phối hợp giữa nhà trường với phụ huynh và các lực lượng xã hội khác.

2.1.4. Kiểm tra, đánh giá hoạt động TVHĐ

Hoạt động kiểm tra, đánh giá hoạt động TVHĐ trong trường Trung học cơ sở bao gồm việc xây dựng các tiêu chuẩn đánh giá, đo đạc việc đánh giá và điều chỉnh các sai lệch so với tiêu chuẩn cần đánh giá. Hoạt động kiểm tra, đánh giá trong hoạt động TVHĐ có thể diễn ra thường xuyên, theo định kỳ hoặc đột xuất. Trong kiểm tra, đánh giá cần phối hợp với các cá nhân và tổ chức trong nhà trường để kết quả được chính xác hơn và phát huy được tính dân chủ. Khi kiểm tra phải có biên bản kiểm tra và đảm bảo được các nguyên tắc như: tính kế hoạch, tính khách quan, tính hiệu quả và tính giáo dục. Việc kiểm tra, đánh giá thực hiện kế hoạch và kết quả hoạt động TVHĐ phải phải tiến hành kết hợp với sơ kết, tổng kết và rút ra bài học kinh nghiệm để các hoạt động tư vấn sau tốt hơn, hiệu quả hơn.

2.2. Biện pháp quản lý hoạt động tư vấn học đường

ở các trường Trung học cơ sở trên địa bàn thị xã Ninh Hòa, tỉnh Khánh Hòa

2.2.1. Nâng cao nhận thức cho đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên, phụ huynh, HS và các lực lượng xã hội về hoạt động TVHĐ

Để thực hiện tốt biện pháp này, trước hết cần phải tổ chức quán triệt sâu và định hướng thống nhất nhận thức quan điểm, đường lối, chủ trương của Đảng về giáo dục và đào tạo; các định hướng về mục tiêu, nội dung, phương pháp, chương trình giáo dục; về định hướng phát triển con người Việt Nam trong thời kỳ mới; chiến lược phát triển nhà trường, kế hoạch, nhiệm vụ năm học; các phẩm chất, năng lực, nhân cách cần hình thành cho HS trong giai đoạn đổi mới giáo dục hiện nay. Bồi dưỡng nâng cao nhận thức về vai trò, nhiệm vụ, nội dung, mục tiêu của giáo dục đạo đức; vai trò, phạm vi, mức độ ảnh hưởng của người quản lý với hoạt động TVHĐ; trách nhiệm và những việc cần tiến hành của đơn vị cũng như của bản thân đối với hoạt động TVHĐ. Nâng cao nhận thức về việc cần tăng cường các nguồn lực, cơ sở vật chất, trang thiết bị, công tác kiểm tra đánh giá.

2.2.2. Lập kế hoạch xây dựng mô hình TVHĐ phù hợp với nhu cầu của HS và thực tế trường học

Trong quá trình xây dựng kế hoạch phải khảo sát HS để tìm hiểu những vấn đề mà HS quan tâm nhiều và cần tư vấn để đưa vào nội dung của kế hoạch. Việc xây dựng nội dung kế hoạch TVHĐ phải căn cứ vào kế hoạch năm học của nhà trường, phải có mối quan hệ chặt chẽ với hoạt động dạy học và các hoạt động khác của nhà trường. Xác định được những nội dung nào cần tư vấn chung cho tất cả HS, những nội dung nào HS cần gặp riêng để tư vấn. Các nội dung tư vấn phải sát với thực tế và phù hợp với đặc điểm tâm sinh lý, hoàn cảnh, điều kiện của HS. Thời gian thực hiện các nội dung tư vấn phải được bố trí, sắp xếp một cách chặt chẽ, khoa học sao cho không chồng chéo với các hoạt động khác để đạt hiệu quả cao nhất. Phân công nhiệm vụ cụ thể cho từng cá nhân, tổ chức và sự phối hợp để thực hiện các nội dung tư vấn trong kế hoạch.

2.2.3. Đa dạng hóa nội dung và hình thức tổ chức hoạt động TVHĐ đáp ứng nhu cầu của HS

Đổi mới, đa dạng hóa nội dung TVHĐ: Xây dựng quy trình TVHĐ chặt chẽ nhằm đảm bảo cho hoạt động diễn ra theo đúng mục tiêu, nội dung và hình thức thực hiện; xây dựng các chuyên đề TVHĐ áp dụng cho toàn bộ HS nhà trường. Đổi mới hình thức

TVHĐ: Giáo viên, tư vấn viên tổ chức hoạt động TVHĐ tại phòng tư vấn thực hiện xen kẽ cùng với chương trình, kế hoạch học tập các môn học trên lớp hàng ngày; thành lập các câu lạc bộ, tổ chức văn hóa văn nghệ, thể dục thể thao cho HS tham gia để hướng các em vào các hoạt động lành mạnh, bổ ích; tổ chức hoạt động TVHĐ theo các chủ điểm trong tháng, trong năm theo kế hoạch. Đa dạng hóa phương pháp TVHĐ, có thể sử dụng cả các phương pháp truyền thống và các phương pháp phát huy vai trò tích cực của người học như: thuyết trình; diễn giảng; phương pháp động não; phương pháp đóng vai; phương pháp trò chơi; phương pháp giải quyết vấn đề; phương pháp trò chuyện, tận dụng sử dụng mạng xã hội trong TVHĐ.

2.2.4. Hoàn thiện công tác tổ chức, chỉ đạo hoạt động TVHĐ

Xây dựng bộ máy trên cơ sở tuyển chọn nhân sự phù hợp với tính chất và yêu cầu của hoạt động TVHĐ; sắp xếp nhân sự, xác định chức năng nhiệm vụ, cơ chế phối hợp giữa các cá nhân, bộ phận và các lực lượng giáo dục. Cụ thể là: Hiệu trưởng là người phụ trách chính, chỉ đạo chung các hoạt động trong nhà trường trong đó có hoạt động TVHĐ cho HS. Phó Hiệu trưởng (phụ trách giáo dục đạo đức trong nhà trường), quản lý trực tiếp hoạt động TVHĐ. Bộ phận TVHĐ là đội ngũ giáo viên có trình độ chuyên môn, tâm huyết với nghề nghiệp được đào tạo về kỹ năng TVHĐ. Đoàn thanh niên là đơn vị phối hợp với bộ phận TVHĐ trong việc triển khai các chương trình hoạt động ngoại khóa hướng tới sự phòng ngừa các vấn đề khó khăn tâm lý của các em. Giáo viên chủ nhiệm là những “nhà tâm lý học thực hành” có vai trò nhận diện, phát hiện và hỗ trợ ban đầu đối với những vấn đề khó khăn của HS lớp mình chủ nhiệm.

2.2.5. Tăng cường khai thác, sử dụng hợp lý cơ sở vật chất và các điều kiện hỗ trợ TVHĐ

Hiệu trưởng yêu cầu các tổ, các cá nhân có trách nhiệm lập kế hoạch bảo trì, bảo dưỡng các trang thiết bị theo tháng, quý, theo năm và đưa vào quy chế hoạt động của nhà trường. Thành lập tổ quản lý và vận hành các trang thiết bị, phương tiện cần thiết phục vụ hoạt động TVHĐ ở nhà trường. Bố trí phòng TVHĐ ở nơi thuận tiện, gần gũi với HS. Phòng được trang trí với các vật dụng đơn giản, màu sắc trung tính, sạch sẽ và yên tĩnh tạo cho HS cảm giác an toàn và thân thiện. Tăng cường cung cấp trang thiết bị phục

vụ hoạt động TVHĐ như: tủ sách và sách; bàn làm việc, bàn tròn, máy tính, máy in, điện thoại, bảng, văn phòng phẩm (giấy A0, bút dạ, bút sáp, thú nhồi bông...). Xây dựng kế hoạch khai thác, sử dụng và phát triển cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ hoạt động TVHĐ một cách hợp lý, khoa học.

2.2.6. Đẩy mạnh công tác kiểm tra, đánh giá hoạt động TVHĐ

Hàng năm, Sở Giáo dục và đào tạo xây dựng kế hoạch tổ chức kiểm tra, giám sát hoạt động TVHĐ ở các trường Trung học cơ sở gắn với kiểm tra phong trào, nhằm phát hiện những vấn đề nảy sinh trong quá trình xây dựng kế hoạch, tổ chức lớp bồi dưỡng cũng như thực hiện các nhiệm vụ bồi dưỡng tại Sở Giáo dục và đào tạo. Xây dựng bộ tiêu chí đánh giá kết quả hoạt động TVHĐ ở các trường Trung học cơ sở vào các thời điểm trước, trong, cuối khoá đào tạo và vào những thời điểm sau bồi dưỡng. Lựa chọn phương thức kiểm tra, đánh giá kết quả TVHĐ phù hợp đối với các trường Trung học cơ sở.

3. Kết luận

Trên đây là các biện pháp cần phải thực hiện để nâng cao hiệu quả quản lý hoạt động TVHĐ ở các trường Trung học cơ sở trên địa bàn thị xã Ninh Hòa, tỉnh Khánh Hòa. Quá trình triển khai thực hiện cần đồng bộ, có sự ưu tiên tùy theo tình hình thực tế ở mỗi trường. Các biện pháp nêu trên có mối quan hệ biện chứng với nhau, tác động qua lại, chi phối lẫn nhau, có thể là nền tảng, điều kiện hoặc chủ đạo, quyết định đến hiệu quả, chất lượng công tác quản lý hoạt động TVHĐ. Đồng thời, các biện pháp được đề xuất đều được trình bày một cách khoa học, hệ thống từ việc nâng cao nhận thức của cán bộ quản lý, giáo viên, phụ huynh, HS và các lực lượng xã hội về tầm quan trọng của hoạt động TVHĐ để làm cơ sở, tiền đề tiến hành các biện pháp tiếp theo.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục - Đào tạo (2017), *Thông tư 31/2017/TT-BGDĐT về hướng dẫn thực hiện công tác tư vấn tâm lý cho HS trong trường phổ thông*, Hà Nội.
2. Phùng Thị Hằng (2017), *Giáo viên Trung học cơ sở với công tác tư vấn HS trong trường Trung học cơ sở*, Tài liệu bồi dưỡng giáo viên Trung học cơ sở, Hà Nội.
3. Nguyễn Thị Oanh (2006), *Tư vấn tâm lý học đường*, Nxb Trẻ, Hà Nội.